КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

ДАВЕДКА ДЛЯ ЖУРЫ

9 клас

Варыянт 2

Заданне 1.

Слова	Правільны варыянт напісання
р(а,о)знатыповыя экспанаты	р**о**знатыповыя
ік(а,о)награфічны	ік**о**награфічны
тур(і,ы)нвентар	тур**і**нвентар
экскурсан(тс,ц)кі	экскурсан**ц**кі
рэгі(а,я)нальны музей	рэгі**я**нальны
гіст(а,о)рыяграфія	гіст**а**рыяграфія

За кожнае правільнае слова – 1 бал.

Заданне 2.

Слова	Значэнні	№ значэння
дыван	1) прадмет мяккай мэблі для сядзення і ляжання, са спінкай і падлакотнікамі; 2) тканы, звычайна варсісты ўзорчаты выраб для ўпрыгожвання сцен, высцілання падлогі	**2**
склон	1) нахіленая паверхня чаго-н.; пакаты спуск 2) форма іменнай часціны мовы	**2**
плётка	1) кароткі раменны плецены бізун, пуга; 2) неправераная або лжывая чутка	**2**
плот	1) агароджа вакол чаго-н.; 2) бярвенне, звязанае ў адзін або некалькі радоў для сплаву па вадзе	**1**
пранік	1) салодкае печыва з духмянымі прыправамі; 2) плоскі драўляны брусок з ручкай для выбівання бялізны ці абмалоту лёну	**2**
нядзеля	1) адзінка вылічэння часу ад панядзелка да наступнай нядзелі ўключна; 2) сёмы дзень тыдня	**2**

За кожнае правільна абранае лексічнае значэнне – 1 бал.

Заданне 3.

Фразеалагізм	Значэнне	Кампанент	+
не паказваць ...	‘не прыходзіць куды-н., не паяўляцца дзе-н.’	*твару*	
		фізіяноміі	
		носа	+
		зубоў	
		аблічча	
забыць ...	‘перастаць бываць дзе-н., наведваць каго-н.’	*дарогу*	+
		шлях	
		сцежку	
		адрас	
		дзверы	
залазіць у ...	‘незаконна карыстацца чужым дабром, абкрадваць каго-н.’	*кішэнь*	+
		кашалёк	
		партманет	
		куфар	
		сейф	
... з’еў	‘набыў вялікі вопыт, навык у якой-н. справе’	*карову*	
		сабаку	+
		ката	
		кіта	
		слана	
адным (адной) ... звязаны	‘аб’яднаны чым-н. агульным, непарыўным’	*ланцугом*	
		шнурком	
		шворкай	
		нітачкай	
		вяроўкай	+
казка пра белага ...	‘бясконцае паўтарэнне аднаго і таго з самага пачатку; вяртанне да таго самага’	*ваўчка*	
		шашка	
		катка	
		бычка	+
		галубка	

За кожны правільны адказ – 1 бал.

Заданне 4.

трашчаць	**траскучы**
адкідаць	**адкідны**
абагачаць	**абагачальны**
зыходзіць	**зыходны**
спаць	**спальны**
муляць	**мулкі**

За кожны прыметнік – 1 бал; за кожны лішні прыметнік – мінус 1 бал.

Заданне 5.

I. Выпішыце слова, якое мае наступную будову: прыстаўка, корань, суфікс, канчатак, постфікс **З'яўляецца**	II. Зборны лічэбнік запішыце словам у творным склоне **Чацвярымі**	III. Выпішыце пераходны дзеяслоў II спражэння закончанага трывання **Увекавечыў**
IV. Выпішыце ў пачатковай форме слова, утворанае складана-нульсуфіксальным (складана-бяссуфіксным) спосабам **Трыццацігоддзе**	V. Выпішыце займеннік, які не мае формы назоўнага склону, у прапанаванай кантэкстам форме і вызначыце яго склон. **(На) сябе – вінавальны склон**	VI. Выпішыце ў прапанаванай кантэкстам форме лічэбнік, які ўжываецца ў значэнні займенніка. **Адным**

За кожную правільна запоўненую ячэйку – 1 бал.

Заданне 6.

Адказ: А1Б5В3Г2Д–Е6

За кожную правільна запісаную пазіцыю (пару) – 1 бал.

Заданне 7.

ПРЫКЛАДНЫ ВАРЫЯНТ ПЕРАКЛАДУ:

Адзін з музеяў Полацка расказвае пра *(аб)* асаблівасці ручнога ткацтва на Паазер'і. На Беларусі ткацтва вядомае з глыбокай старажытнасці, аб чым *(пра што)* сведчаць археалагічныя знаходкі (прасніцы, адбіткі тканіны на керамічных пасудзінах, архаічныя прылады працы). Гэта самы распаўсюджаны і старажытны *(старадаўні)* від народнага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, непасрэдна звязаны з вырабам адзення і прадметаў побыту *(быту)*: пакрывал*(аў)*, абрусаў, ручнікоў і інш.

За кожную памылку перакладу (лексічную або граматычную) ад максімальнай колькасці балаў адымаецца 0,5 бала, за кожную памылку ў афармленні (арфаграфічную або пунктуацыйную) – 0,25 бала, але павінна атрымацца не менш за 0 (нуль) балаў.

Заданне 8.

Эпітэт у вершы, напісаным 3-стопным амфібрахіем	**4**
Эпітэт і лексічная эпіфара	**1**
Эпітэт і рытарычнае пытанне	**8**
Эпітэт у празаічным творы	**3**
Эпітэт і зваротак	**2**
Эпітэты, што ўтвараюць антытэзу	**6**

За кожны правільны адказ – 1 бал.

Заданне 9.

У пачатку 1884 года Францішак Багушэвіч вярнуўся ў Вільню, дзе заняўся ~~медыцынскай~~ **(адвакацкай / юрыдычнай)** дзейнасцю і напружанай літаратурнай творчасцю.

Тое, што доўгі час па-беларуску пісалася таемна, склала першую кнігу паэта – **“Дудка беларуская”,** якую ён пад псеўданімам ~~Гаўрыла з Полацка~~ **(Мацей Бурачок)** выдаў у Кракаве (Аўстра-Венгрыя) у 1891 годзе. А ў 1894 годзе выйшаў другі зборнік паэта – **“Смык беларускі”**.

Тэматыка, праблематыка і пафас яго творчасці дастаткова разнастайныя. Так, верш “Хмаркі” ўяўляе сабой узор ~~інтымнай~~ **(філасофскай / грамадзянскай / пейзажнай)** лірыкі. Своеасаблівае творчае крэда Францішка Багушэвіча сфармулявана ў вершы “Мая дудка”, дзе дудка ўвасабляе сабой паэзію, якая павінна служыць ~~тым, хто мае ўладу~~ **(народу / простым людзям / працоўным людзям)**.

Ранняя смерць паэта ў 1900 годзе не дала здзейсніцца яго планам – выдаць чарговы зборнік твораў. Значэнне творчасці Францішка Багушэвіча заключаецца не ў колькасці ім напісанага, а ў велічнасці яго таленту!

За кожнае правільна запоўнены пропуск – 1 бал. За кожнае правільнае вызначэнне памылкі – 0,5 бала, за кожнае правільнае выпраўленне памылкі – 0,5 бала. За выпраўленне праўдзівай інфармацыі адымаецца 0,5 бала, але ў выніку не павінна быць менш за 0 балаў.

Заданне 10.

Крытэрый	*Колькасць балаў*
Крэатыўнасць	
Прапанавана цікавая і арыгінальная ідэя паста, выкарыстоўваюцца нестандартныя ідэі, яркія вобразы	*2*
Пост не вызначаецца арыгінальнасцю	*0*
Інфарматыўнасць	
Прапанаваны перавагі і магчымасці віртуальнага музея (напрыклад, даступнасць, інтэрактыўнасць, унікальныя экспанаты, мультымедыйныя экспанаты), згадваюцца хаця б 2 беларускія пісьменнікі (асветнікі) даўняй літаратуры і 3 – XX ст.	*3*
Прапанаваны перавагі і магчымасці віртуальнага музея (напрыклад, даступнасць, інтэрактыўнасць, унікальныя экспанаты, мультымедыйныя экспанаты), згадваецца меншая колькасць пісьменнікаў даўняй літаратуры і XX стст. *АБО* *Згадваюцца хаця б 2 беларускія пісьменнікі (асветнікі) даўняй літаратуры і 3 – XX ст., але не згадваюцца перавагі і магчымасці віртуальнага музея*	*2*

Прапанаваны перавагі і магчымасці віртуальнага музея (напрыклад, даступнасць, інтэрактыўнасць, унікальныя экспанаты, мультымедыйныя экспанаты), згадваюцца пісьменнікі толькі даўняй літаратуры або толькі XX ст. *АБО* *Згадваецца меншая колькасць пісьменнікаў даўняй літаратуры і XX ст., не згадваюцца перавагі і магчымасці віртуальнага музея*	*1*
Прапанаваны перавагі і магчымасці віртуальнага музея (напрыклад, даступнасць, інтэрактыўнасць, унікальныя экспанаты, мультымедыйныя экспанаты), але не згадваюцца пісьменнікі *АБО* *Згадваюцца пісьменнікі толькі даўняй літаратуры або толькі XX ст., але не згадваюцца перавагі і магчымасці віртуальнага музея*	*0,5*
Не згадваюцца перавагі і магчымасці віртуальнага музея і не згадваюцца пісьменнікі	*0*
Заклік наведаць	
Прапанаваны сфармуляваны заклік наведаць музей менавіта для аднагодкаў	*0,5*
Няма закліку наведаць музей або заклік не арыентаваны на аднагодкаў	*0*
Колькасць слоў	
Колькасць слоў не перавышае 100	*0,5*
Колькасць слоў перавышае 100	*0*